

Wij trekken de goede trouw van wie het zóó voorstellen niet in twiifel.

Maar men zal de onjuistheid ervan inzien. Zullen we niet vastroesten, dan moeten wij de richting uit, door Leeuwarden geweest.

Wij spraken echter ook over fouten, te Leeuwarden gemaakt.

Daartoe rekenen wij, gelijk vroeger door ons werd uiteengezet, de formulering van de opdracht, die de gezangenkwesie betreft.

Ook werd er veel te veel werk aan een enkel stel Deputaten opgedragen.

Vóór de Leeuwarder Synode samenkwam, wees ik in een kerkelijk blad op de wenschelijkheid om met het getal Deputaten niet te zuinig te zijn, maar een zoo breed mogelijke verdeling van arbeid in te voeren.

Dit behoefde de ineenwachting van de verschillende rapporten niet in den weg te staan. Immers konden de voorzitters van de verschillende Deputaatschappen een Centrale Commissie vormen, die te zorgen had, dat oneffenheden werden weggeslepen en de noodige eenheid werd verkregen.

Men sloeg dien weg evenwel niet in.

Maar de gevreesde gevolgen bleven niet uit. Deputaten hebben gewerkt schier boven de kracht en boven onzen lof en toch hebben zij eigenlijk niemand kunnen bevredigen.

Het spoed-etiket staat op hun werk geplakt. Ook dit behoort in het vervolg te worden vermeden.

Daarbij mag ook niet vergeten, dat wij in onze kerken niet zoiets als een troonrede kennen, waarin de Koningin de plannen van een Kabinet voor verscheiden jaren ontwikkelt.

Een Synode kan niet bepalen, dat, wat haar wordt voorgelegd en waarvoor zij Deputaten beoemt, over de komende Synodes verdeeld moet worden.

Maar Deputaten hebben in dit opzicht veel in hun hand.

Zij kunnen op een volgende Synode meedeelen, dat ze met hun onderzoek nog niet gereed zijn. Dan komt de zaak vanzelf over drie jaren.

Gemeenlijk dralen Deputaten nog al eens met een rapport en behooren zij tot spoed te worden aangezet.

Ditmaal echter hadden de Deputaten voor het liturgie-rapport zich blijkbaar voorgenomen klaar te komen en hadden zij juist het tempo wat moeten vertragen.

In werkelijkheid toch droeg de Leeuwarder Synode een programmatisch karakter.

Zoo'n programma af te werken vraagt tijd.

Maar dit alles neemt niet weg, dat koersverandering naideelig moet worden geacht.

Werde op den komenden rustdag's Heeren aangezicht in onze bedehuizen ernstig gezocht, opdat door den arbeid ook van deze Synode onze kerken zich mogen verheugen in welvaren, wat niet te verkrijgen is zonder voortvaren.

De afgevaardigden naar de Generale Synode.

"Noord-Hollandsch Kerkblad" verstrekke dienomtrek de volgende gecorrigeerde opgave:

Groningen. Primi: Dr P. Bos te Stadskanaal, Dr M. Meijering te Delfzijl, oud. G. H. Kuik, te Wildervank en oud. P. Koster te Valtijermond. Secundi: Dr J. J. Miedema te Groningen, Dr H. Scholten te Zuidhorn, oud. O. Bouwman te Uithuizen en oud. J. van der Laan te Pieterburen.

Friesland (Noord). Primi: Dr W. A. van Es te Leeuwarden, Dr J. P. Klaarhamer te Dokkum, oud. F. J. Bruinsma te Sexbierum en oud. J. P. Reitsma te Ferwerd. Secundi: Dr E. C. van der Laan te Lollum, Dr B. Roorda te Driesum, oud. H. Staring te Lioessens en oud. A. F. de Jong te Dronrijp.

Friesland (Zuid). Primi: Dr A. de Geus te Lemmer, Dr D. P. Koopmans te Sneek, oud. S. A. Zandstra te Wommels en oud. B. A. Looyenga te Ylst. Secundi: Dr J. op 't Holt te Bolsward, Dr O. Boersma te Koudum, oud. S. Smilde te Heerenveen en oud. Joh. Knossen Johz, te Hommerts.

Drente. Primi: Dr J. Thijs te Meppel, Dr N. Duursema te Nieuw-Amsterdam, oud. Dr J. Wessels te Zuidlaren en oud. H. Scheffer te Assen. Secundi: Dr S. P. Dee te Dwingeloo, Dr T. Gerber te Assen; oud. D. la Fleur te Beilen en oud. W. Fokkens te Zuidwolde.

Overijssel. Primi: Dr H. Meulink te Enschedé, Dr L. Kuiper te Kampen, oud. H. Waterink te Haaksbergen en oud. L. Lindeboom te Zwolle. Secundi: Dr A. Brouwer te Zwartsluis, Dr J. H. Broek Roelofs te Vroomshoop, oud. H. Morsink G.Hzn. te Delden en oud. J. Plender te Kampen.

Gelderland. Primi: Dr G. Keizer te Tiel, Dr J. G. Kunst te Arnhem, oud. F. Kortlang te Ermelo en oud. L. Barendregt te Tiel. Secundi: Dr G. Renting te Winterswijk, Dr J. Hania te Geldermalsen, oud. J. van Galen te Voorthuizen en oud. G. J. Colder te Harderwijk.

Utrecht. Primi: Dr A. M. Donner te Amersfoort, Dr J. C. de Moor te Utrecht, oud. G. van der Woerd te Renswoude en oud. V. Zuidam te Breukelen. Secundi: Dr J. J. Berends te Veenendaal, Dr S. Datema te Driebergen, oud. J. Oudhof te Westbroek en oud. C. van der Kaaden te Driebergen.

Noord-Holland. Primi: Dr W. Braunkelaar te Zaandam, Dr T. Ferwerda te Amsterdam, oud. P. S. van Dorp te Amsterdam en oud. G. van Zeggelaar te Ransdorp. Secundi: Dr K. Fernhout te Amsterdam, Dr D. Hoek te Eekhuizen, oud. D. Wakker te Wormer en oud. W. de Vries te Urk.

Zuid-Holland (Noord). Primi: Dr K. Dijk te Den Haag, Dr W. H. Gispert te Scheveningen, oud. Mr A. J. L. van Beeck Calkoen te Den Haag en oud. Dr de Bruijn Hx te Hazerswoude. Secundi: Dr N. H. Koers te Noordwijk aan Zee, Dr H. Meijering te Katwijk aan Zee, oud. J. G. Baart te Oudshoorn en oud. J. Groot te Delft.

Zuid-Holland (Zuid). Primi: Dr J. H. Landwehr te Rotterdam, Dr C. W. J. van Lamsmeel te Zuidland, oud. P. Prins te Hellevosdijk en oud. T. de Vries te Kralingen. Secundi: Dr J. D. van der Velden te Kralingen, Dr W. W. Meijnen te Dordrecht, oud. Dr J. N. Lindeboom te Asperen en oud. G. W. S. de Jong te Nieuw-Lekkerland.

Zeeland. Primi: Dr L. Bouma te Middelburg, Dr R. J. van der Veen te Goes, oud. D. Mulder te Zierikzee en oud. N. J. Bastmeijer te Goes. Secundi: Dr F. Staal te Colijnsplaat, Dr P. van Dijk te Zaanslag, oud. S. den Hartogh te Middelburg en oud. D. Scheele Az. te Terneuzen.

Noord-Brabant en Limburg. Primi: Dr J. H. Donner te Breda, Dr H. de Bruijn te Nieuwendijk, oud. A. Bax Gzn. te Zevenbergen en oud. H. Both te Sprang. Secundi: Dr L. G. Goris te Zevenbergen, Dr A. Andree te Werkendam, oud. K. van der Graaf te Den Bosch en oud. L. J. Schalekamp te Klundert.

Zij, wier namen gespatieerd zijn gedrukt, waren ook afgevaardigd naar de Leeuwarder Synode. HEPP.

PERS-SCHOUW.

Beroepsjagers.

In „De Waarheidsvriend" wordt, terecht, geprotesteerd tegen beroepsjagerij. Ik hoop, dat deze kwestie aan de orde blijft, want met negatieve kritiek zijn we er niet. Zooals de toestanden nu zijn, kunnen ze niet blijven.

Mogen wij nog eens waarschuwen voor dat ernstige kwaad, dat blijkbaar ook nu weer onder ons gevonden wordt.

Mag dan een domine niet „soliciteeren" naar een vacante plaats, ook als er werkelijk de begeerte leeft om, wanneer een beroep volgde, dat beroep aan te nemen?

Waarom, zoo zegt men, mag iemand wel solliciteeren naar een burgemeestersplaats? Waarom solliciteert een onderwijzer, enz., en waarom mag een predikant dat nu niet doen?

Eenvoudig hierom. Er is een principieel onderscheid tusschen 't ambt van burgemeester en het ambt van dienaar des Woords in Christus' Kerk. Bij het eerste moet men aannemen, dat men dit ambt of deze betrekking zelf gekozen heeft en ten opzichte van het ambt van predikant houden we vol, dat men daartoe van God geroepen moet zijn. En waar men in de maatschappij, in de school, op 't kantoor zichzelf aanbiedt, moet men in Christus' Kerk geroepen worden.

Iemand mag zich niet aanbieden als ouderling. De gemeente zelf moet ruzzien, om iemand voor ouderling te vinden. En zoo mag ook geen predikant zich in Christus' Kerk aanbieden en geen bemiddelingsbureau gebruiken, wetende dat de opperste Herder, Jezus Christus, zegt: ga — en dan heeft men te gaan; blijf — en dan heeft men te blijven.

De Kerk heeft een eigen leven naast den Staat en de maatschappij.

Ook heeft zij een eigen manier van beroepen en benoemen, waarbij de zelfaanbieding geheel is uitgesloten en contra-band is.

„En niemand neemt zichzelf die eer aan, maar die van God geroepen wordt, gelijkterwijs als Aäron." (Hebr. 5:4).

Het sollicitatie-wezen moet dus niet komen op 't terrein van Christus' Kerk.

En alle verkeerde praktijken om zichzelf aan te bieden, moeten verre blijven van de dienaren van Christus.

Gelijk het bepaald te brandmerken is, als er zoo nu en dan een domine opstaat, die schrijft en praat, om toch maar een bepaald beroep te krijgen; en dan — bedankt.

Zulke beroepsjagers maken zich schuldig tegenover God en tegenover de gemeente.

••

Voorbeeldige kritiek.

Dr Jan Bosch geeft in „De Wachter" nu en dan merkwaardige staaltjes van zuivere, sympathieke, beoordeling van „andersdenkenden".

Zulke kritieken brengen winst, óók voor ons.

Kees Boeke.

Mijn lezer, ik wil u iets van Kees Boeke vertellen. Als ge meent: dat is een onbekende grootheid voor mij, behoeft dat geen reden te zijn om niet eens iets van hem te willen hooren. Als ik u alleen zeg, dat niemand minder dan Dr de Moor onlangs te Utrecht met dezen man den degen gekruist heeft, dan is dat op zichzelf reeds meer dan genoeg om te vragen: wat wil die K. B. en wat was er in het geding tusschen hem en een onzer voornaamste Gereformeerde predikanten?

Ik had wel eens iets van Boeke gehoord. Als ik het zeggen mag, ik had wel eens vernomen, dat hij nog voor predikant gestudeerd had, dat hij een rijke jonge man was, die met zijn geld anderen voortgeholpen had, in die mate, dat hij zelf maar weinig overgehouden had, en dat met het opzettelijk doel om alzo in de voetstappen te wandelen van Hem, „die arm geworden is, daar Hij rijk was".

Hoe het zij, nu kon ik hem zien, en hem zelve hooren.

Er was vergadering in Utrecht.

Is dat Boeke? Oeh, wat een eenvoudige jonge man stond daar op het platform, toen ik de zaal binnenkwam. Dat was zeker een zijner volgelingen dacht ik, die daar, gestoken in zijn manchester pakje! Maar hoor, een welluidende stem trachtte propaganda te maken onder de aanstormende menschenmassa, brochures en liederen te verkoopen. De jonge man geeft verzen op, hij zingt, meederen zingen, met pianoleiding. Een zangkootje gaat voor, men blijft zingen couplet na couplet. Soms klinkt het werkelijk schoon.

Dan is de aanvang van de „samenpreking" daar. Dr de Moor is inmiddels binnengekomen, en heeft zich, in lachende verbazing over zulk een enorme belangstelling, een weg gehaald naar het spreekgestoelte.

Het zal nu beginnen. Ja waarlijk. Die jonge man in het manchester moet Kees Boeke zijn. En nu kan ik iets van hem zeggen. Wel, ik mag het niet verhalen, 'tis een sympathieke verschijning, en hij heeft een mooie stem, hoewel die langzamerhand wat prekerig wordt. Wij hooren hem den zegen Gods afbidden over de samenkomst en we merken dat we te doen hebben met iemand die Christus als den Zoon Gods belijdt, en gelooft in de toekomst van Zijn rijk. Hij laat ook zingen psalm 72: De bergen zullen vrede dragen, en: Ja elk der vorsten zal zich buigen. Zeker, hij wil Christen zijn. Als ik goed toegelust heb, dan sprak hij van „broeder" de Moor.

Maar wat wilde die jonge man dien avond? Och dat konden we uit alles bemerken. Hij zong, en zijn vrouw zong en hij liet zingen: „Hij maakt ons allen vrij", en nog eens, en al weer: „Hij maakt ons allen vrij". En welke vrijheid hier bezongen werd, dat bleek uit de bespreking die wij hoorden van de brochure van Dr de Moor over „Dienstplicht en geweten". Daar stond een jonge man, een idealist, die de voetstappen van Jezus wilde drukken en in zijn liefde tot de menschenwereld alle geweld wilde gebannen zien. De oorlog moest niet bestaan. De overheid moest niet mogen dwingen tot het opnemen van het geweer. Men moet de Overheid de gehoorzaamheid weigeren wanneer zij oproept tot den dienst.

Nu, in de bestrijding van wat van christelijke zijde tegen deze vrijheid ingebracht wordt en op uitnemende wijze in de bovengenoemde brochure van Dr de Moor ontwikkeld is, stond de idealist niet sterk. Trouwens zijn bijbel, wereld- en levensbeschouwing dreef hem een richting uit, waar men twijfelmoedig vraagt: „geef mij een plaats, waar ik staan kan". Vooral met Johannes den Dooper wist hij geen raad, dat was niet te verwirren of te bewegen; dat Johannes tot de krijgslieden alleen zeide: doet niemand overlast, en ontvreemdt niemand het zijne met bedrog, en laat u vergenoegen met uwe bezoldigingen. En uit deze lastige situatie meende de spreker zich te kunnen uitreiden door te zeggen dat er eigenlijk een contrast bestaat tusschen Christus en Johannes den Dooper, en dat hij wel een discipel van Jezus was, maar geen volgeling van Johannes. En zoo ging het door. Steeds alleen de persoonlijke liefhebboening der Wet vooropgesteld, maar nergens een erkenning van het recht dat God in de handen der overheid gesteld heeft.

Ik ga verder op al de punten niet in. Genoege, deze dienstweigeraar werd op uitnemende wijze door „broeder" de Moor beantwoord. Deze wil geen pleitbezorger van het militarisme zijn, maar belooft dat een rechtvaardige oorlog met de Schrift in de hand niet veroordeeld kan worden. Kees Boeke moest in deze beantwoording door zijn tegenstander menige veer laten naar zijn gedachte. Ook over die scheiding tusschen Christus en Johannes moest hij nog al wat hooren.

Mij dunkt, hij moet na de zakelijke en kalme weerlegging van Dr de Moor zich menig houvast hebben voeten ontvallen.

Maar kom, ik zal mijn aantekeningen alle niet uitwerken. Het voert te ver de mooie momenten in de samenspreking alle naar waarde te tekenen.

Gij weet nu, mijn lezer, wie Kees Boeke is. Er zijn idealisten in de wereld. Ook hij is er een van. En inderdaad dan is het lieflijk zoo'n geluid te hooren in deze liefdelooze wereld. Maar

De HOFBERG-Orgels

zijn de voornaamste
instrumenten van den
tegenwoordigen tijd.

Firma A. DE ZEEUW (N. G. Klijn)
Rosestraat 42a - Rotterdam